

MAKKAI-ILKEI ILDIKÓ

KŐBE VÉSETT JÖVŐ

„Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házát. És ömlött a zápor, és jöttek az árvizek, feltámadtak a szelek és nekidőltek annak a háznak, de nem omlott össze, mert kősziklára volt alapozva. Aki pedig hallja tőlem ezeket a beszédeket, de nem cselekszi, hasonló lesz a bolond emberhez, aki homokra építette a házát. És ömlött a zápor, és jöttek az árvizek, feltámadtak a szelek, és beleütköztek abba a házba, az összeomlott, és teljesen elpusztult.”

(Mt 7,24–27)

Kedves Keresztény Testvéreim!

Megragadott e néhány sor. Megragadott, mert arról beszél, ami mindannyiunk számára fontos: a házról és az emberről, aki házat, házát építi. A ház a történelmünk, elődök alapvetésétől ível napjainkig. Hisz az alapot ők választották, a Firtos-hegy lábánál, dombok, patakok ölelésében.

Nemzedékek álmaiként épültek itt házak, otthonok. Mi mindent belefalaztak, és belefalaztatok házuk, házatok falába! Befalaztátok az akaratot, amely falakat emelt, a fáradtságot, a jövőálmódó, szabadabb holnap reményét. És mindmellé bele kellett falazni az otthon melegét, szeretetét. Hisz „minden házat építenek valamire, valamilyen céllal. És azt a valamit, azt a célt, azt a tervet és azt a gondolatot, azt mind beépítik a házba. A fatörzsek közé, ahogy a fal épül, a gerendák közé. Mert különfélék a házak, nem csak kívül, és nem csak belül. De egy biztos, hogy amelyik ház arra épül, hogy otthona legyen az embernek, és úgy épül, és úgy építik, hogy otthont akarnak maguk köré, abból a házból otthon lesz. És jó otthon lesz, és sokáig lesz otthona sokaknak.” (Wass Albert)

Ugye nem csak én vagyok úgy, Testvérem, hogy amikor végigmegegyek e gyönyörű falun, benézek szép, tisztán tartott háztájainkra?! Némelyiken látom, hogy lakják, hogy régóta otthon, és van ígéret arra, hogy otthon maradjon a jövendőben is. Némelyiken látom, hogy magányos, felnőtt gyermekek lábnyoma még ott van a kapuban – de vajon ők merre járnak? Sok szobáját nem lakják már, csak egy részében pislákol még az élet. Némelyik csendes, a zsalugáter le van engedve, csak ritkán járnak be kapuján, éltetni még egy darabig. És van, amelyik kihalt, elhagyott, néhol már omladozik. Ilyenkor belém nyilall a gondolat: vajon mégis homokra építettek elődeink?

Jött a világ szele, szétszórta gyermekeinket, elvitte magával, nagyvárosok, idegen országok betonjába befalazta, és ők elindulva, szívük mélyén, mondogatták: „Ha menni kell, magammal sokat vinnék, / Az egész édes megszokott világot, / Rámástól sok, sok kedves drága képet / És egy pár szál préselt virágot, / Vinném az erdőt, hol örökké jártam, / Vinném a házunk, mely hátamra nőtt. / Vinném... Én Istenem, mi mindent vinnék!” (Reményik Sándor)

Kor áldozatai lettünk, mint a gyönyörű népballadában a feleség, az édesanya. Kőműves Kelemenné népballadára gondolok, hisz Déva vára falait nem volt könnyű felépíteni, mert a felrakott falak újra és újra leomlottak. Édesanya, szeretett feleség vére kellett, hogy állhassanak a falak. Gyermekeink élete kellett, hogy állhasson egy rendszer – de az már a múlté; és nem építhettek, nem építhettünk homokra, mert azt olvastam a Szentírásból, hogy a bölcs ember sziklára épít. És jöhetnek valóságos árvizek, szélviharok vagy jöhet gyilkos kor szele, *az istenben bízó ember háza állni fog.*

Ma egy másfajta házról is szeretnék beszélni: anyaszentegyházunkról, Isten házáról, lelki életünk bölcsőjéről. Amíg a felolvasott bibliai versünkről gondolkodtam, először az jutott eszembe, magyar nyelvünk milyen sok szóösszetételében szerepel a *ház* szó. Íme néhány: anyaszentegyház, egyház, istenháza, iskolaház, családi ház, művelődési ház. És mindegyiknek a léte az alaptól függ. Hiszen tudjuk, mennyire meghatározó életünkben is az alap, első életéveink biztossága, szilárdsága – vagy épp azok ellentéte.

Jézus, hogy mondanivalóját jobban megvilágítsa – ellentétes képeket használ: aki hallja őt, és azt cselekszi, amit mond, őt követi, olyan lesz, mint a kősziklára épült ház. Szilárd alapon áll, és jöhetnek árvizek, szélviharok, vagy jöhet gyilkos rendszer romboló ereje, de annak az embernek nem omlik össze a háza.

Palesztinában nagyon sziklás a talaj, nem kellett tehát külön alapot építeni, csak meg kellett keresni a megfelelő helyet, és akkor az építő biztos lehetett abban, hogy a hirtelen árvíz nem mossa ki az alapot, és nem dől össze a ház. Ilyen biztos alapot jelent a jézusi tanítás, életünknek nemcsak szép napjain, hanem akkor is, amikor úgy érezzük, elmerülünk gondjaink tengerében, hogy „nem emel föl senki sem, belenehezedtünk a sárba” (József Attila). Bizony, ilyenkor „balga emberekké” válunk, mert megfejtkezünk a Mester szavairól, és úgy érezzük, hogy a baj, a megpróbáló idő elviszi életünk értelmét. Elkövetkeznek a nehézségek életünkben, a könnyet fakasztó, magányban szenvedő napok, de az Istent ismerő, az Istenben bízó embernek van kire támaszkodnia, van egy alap, amely megtartja őt, és így élete nem omolhat össze. Az Istent ismerő ember még gondjai tengerében is így kiált fel:

„Fogadj fiadnak, Istenem,
 hogy ne legyek kegyetlen árva.
 Tudod, szívem mily kisgyerek –

ne viszonzod a tagadásom;
 ne vakítsd meg a lelkemet,
 néha engedd, hogy mennybe lásson.”
(József Attila)

Tulajdonképpen két embertípust állít egymással szembe Jézus, az okos/bölcs és a balga embert. De mit jelentenek e szavak, mit jelent bölcsnek vagy balgának lenni? Az ókori keleti elképzelés szerint az számított bölcs embernek, aki ismerte az élet és a világ rendjét és aszerint élt. A bölcsességnek az a feladat jutott, hogy a fiatalokat felkészítse az életre, megmutassa az utat a siker és a boldogság felé. Izrael esetében az általános ókori keleti bölcsesség elmélyült ama felismerés által, hogy az élet sikere nemcsak az emberi okosságtól, hanem alapvetően Isten akaratának ismeretétől, annak követésétől függ. A Biblia szerint a bölcsesség maga Isten. Aki bölcs, az telve van istenfélelemmel, Istennel együtt tervezi és valósítja meg álmait. Az okos ember nemcsak diplomákat gyűjt, hanem tudását Isten szeretetébe, és embertársai szolgálatába állítja. Szemben az oktalan emberrel, aki meggondolatlanul, csak máról holnapra él, akinek csak önmaga számít.

De mit jelentenek e szavak nekünk, ma elő unitárius keresztényeknek? Ugyanazt, mint a Biblia emberének. Ahhoz, hogy boldogok lehessünk, nem elég tudást, vagyont, információt, elismerést gyűjteni, mind emellé szükség van istenismeretre, hogy tudásunkat Isten és az emberek szolgálatába tudjuk állítani, hogy életünk alapja biztonságban lehessen. De hogyan találunk erre a bölcsességre? Istent csak Jézus tanításán keresztül találhatjuk meg. Evangéliuma, tanítása, hitének ereje Istenről tesz bizonyosságot.

Jézus mellett arról az emberről is meg kell emlékeznünk, aki kösziklaként képviselte hitünk alapját, hogy megálmodott egyháza állhasson – és az még ma is áll. Mert köszikla volt Dávid Ferenc, az igazság kösziklája, aki nem rettent vissza évszázados keresztény dogmák elvetésétől, és ezáltal lépésről lépésre közelebb került az igazsághoz, a bölcsességhez, Isten igaz ismeretéhez, az ember Jézusához, akiről azt tanította, hogy nem imádni, hanem követni kell.

Bölcsessége előre mutató fáklyája volt. Az óprotestantizmus képviselői, Luther Márton és Kálvin János felfogása, nem a reneszánszhoz, a középkorhoz állt közelebb. Ezzel ellentétben az unitarizmus elvei a reneszánsz eszméin fejlődtek: vallásunk emberközpontú, a ráció, az értelem fontosságát hangsúlyozza a dogmákkal szemben.

A szabadság kösziklája is volt, fejedelmével, János Zsigmonddal szabad vallásgyakorlatot engedélyezett Erdélyben, és ezzel a rendelettel két évszázaddal megelőzte a fejlett Nyugatot, ahol véres vallásháborúk dúltak, Erdély földjén szellemi béke volt – menekülő tudósokat befogadó szabad föld.

Az igazság keresése, bölcsessége okozta halálát. Vajon mire gondolt börtönében, halálát érző utolsó pillanataiban? Van-e értelme halálának, élni fog-e

bölcsessége, lesznek-e majd követői? Kevesen maradtunk, de miközben fogynak és eltűnnek gyülekezetek, az idén megszületett egy új egyházköztség, amely kicsi ugyan, de élni akar. A Nyikó-mente kis falvaiban már majdnem homokká vált az alap, amely egykor kemény kősziklája volt Egyházunknak, s egyben hitünk végvára.

Itt van ez a gyülekezet is, amely nemrég született, és amely születésével örömhírt küldött szét Erdély-szerte, de a nagyvilágba is. Sokan hallották, sokan örültek. És vallja e gyülekezet, hogy kősziklává akarja újra erősíteni gyökereit, mert ismeri Istenét, mert követni akarja Mestereit, mert oly sokszor harcolt anyaszentegyházáért – és teszi ma is. Mert istenfélő, ragaszkodó szeretete „kitsin templomotskákat” épített. Mert ismeri Dávid Ferenc tanítását, és őrzi, vigyázza azt. Mert ismeri múltját, mert vannak múltból regélő, áldott öregjeink. És vannak fiatalok, akik a bölcsesség útján elindultak már, mert ragaszkodnak hitükhöz, mert arról vallomást tesznek. És ragaszkodnak ehhez a földhöz is.

Az alapra kell odafigyelni, és ezzel együtt Jézus és Dávid Ferenc tanításán keresztül odafigyelni az emberre, a mellettünk élőre, aki egy családnak kősziklája, megtartó ereje lehet, és jobban oda kellene figyelniük lelkükre, közösségi életükre is. Hisz tőlünk függ, akik itt maradtunk, akik a templom körül állunk, hogy lelki otthonunk megmarad-e, vagy lehúzzhatjuk templomunkon is a zsalugátert, mert omladozóvá, elhagyottá válik, és csak láthatatlan lábnyomaink mutatnak majd ajtaja felé. Mert – ahogy Nyíró József írta – „a híveveszett templomok pedig meghalnak”. Vigyázzunk rá itthon maradásunkkal, imádságunkkal, éltesük templomunkat, anyaszentegyházunkat, hogy lehessünk mi is kőbe vésett jövődő. Ámen.

PÁL JÁNOS

A GONDVISELÉSRŐL

„Uram, te megvizsgálasz, és ismeresz engem. Tudod, ha leülök vagy felállok, messziről is észreveszed szándékomat. Szemmel tartod járásomat és pihenésemet, gondod van minden utamra. Még nyelvemen nincs szó, te már pontosan tudod, Uram. Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod.”
(Zsolt 139,1–5)

Napjainkban az ember ezernyi információ birtokába juthat. Újságtól, televíziótól, rádiótól elkezdve egészen a világhálóig számtalan eszköz áll rendelkezésünkre, hogy minden apróságot megtudjunk világunkról, ami körülöttünk történik, szűkebb vagy tágabb környezetünkben. És szinte minden egyes alkalommal, amikor ezeket a híreket halljuk, olvassuk, látjuk, az az érzésünk támad, mintha minden a feje tetejére állt volna. Sokszor az a benyomásunk támad, hogy minden megtörténhet ezen a világon az egy jón kívül, a dolgok csak rossz irányban haladnak. Mert mivel vannak tele a rádiók, televíziók, újságok hírei? Csupa rossz hírekkel. A képernyők alatt futó hírsávokban naponként olvashatni arról, hogy a világ valamelyik sarkában több tucat vagy több száz ember válik az erőszak áldozatává, hogy ezreknek kell elmenekülniük az erőszak elől lakóhelyeikről. Sokkoló képeket, filmrészleteket, beszámolókat láthatunk, olvashatunk arról, hogy milliónyian tengődnek egyik napról a másikra, hajlék, táplálék nélkül, magukra hagyatva, kisémmizve. Milliányi emberi élet tragédiájának lehetünk szemtanúi televízión, újságon, rádión keresztül. De sokat láthatunk ezekből mindennapjainkban is *közvetlenül*: hajléktalanokat kukákban kotorva, utcákon lézengve, kéregetve, nyomorogva.

Ki a felelős ezért? – kérdezhetjük. Miért van ez így? Hol van és egyáltalán van-e isteni gondviselés? És vajon mindaz, amiket a zsolttárból fentebb idéztünk – hogy Isten szemmel tartja járásunkat, hogy kezét rajtunk tartja, hogy gondja van útjainkra – hol marad? Hiszen a sok áldozat, menekült, a nyomor, az éhínség éppen az ellenkezőjét látszik bizonyítani, a zsolttárirót látszik cáfolni.

Van-e tehát isteni gondviselés? Válaszunk egyértelmű és világos: igen, van isteni gondviselés.

Isten mindennel megajándékozott, ami szükséges számunkra. Gondviselésének legszebb ajándékai lelki talentumaink, tehetségeink (amelyeknek kama-toztatása Istentől kapott kötelesség): hit, amely erőt, reménységet ad a küzdelemhez, hogy céljainkat, álmainkat, küldetésünket megvalósíthassuk, értelem, amely